

Időjárási visszatekintés

2023. május-június-július

Összeállította: dr. Szieberth Dénes

A korábbi elemzésekből kitűnik, hogy a vetésidőt hátráltató és a korai vetések kelését késleltető április után a kukorica fejlődésére az ország területének nagyobb részén kedvezően alakult a tavaszvég és a nyárelő időjárása. Különösen jó ellátottságról a Dunántúlon beszélhetünk, jóllehet júliusban a terület keleti részén hosszabb időszakon keresztül volt tapasztalható csapadékhiány (**1. ábra**). A 90 napos (a tárgyalt 3 hónapra vonatkozó) anomália az átlag körül alakult, az aszályos területeken fordultak elő valamivel (+1°C) melegebb területek (**2. ábra**). A júliusi középhőmérséklet az ország déli-délkeleti tájain meghaladta a sokévi átlagot, másutt többnyire az átlag körül alakult. (**6. ábra és 7. ábra**) A júliussal kapcsolatban még érdemes megemlíteni az átlagosnál mintegy 30 órával több napfénytartamot. (**8. ábra, 9. ábra**) Ez elvileg „ledolgozhat” valamennyit a kukorica szempontjából igen fontos májusi és júniusi fejlődési elmaradásból, de a napfénytartam önmagában nem sokat mond a fény összetételéről. A különböző hullámhosszúságon érkező sugárzást a növények eltérően hasznosítják, s egyes hullámtartományok károsak is lehetnek. A sugárzás általában a felső levelek károsodását okozza, ha kevés a felvehető talajnedvesség, s a forróságban a növény nem tudja hűteni a felső leveleket. A felső levelek korai elvesztése - amelyek normális esetben a napfényt zavartalanul, árnyékolás nélkül hasznosíthatják – érzékeny termés kiesést okozhat. Csak emlékeztetőül hivatkozom a 2022-es rendkívül rossz termésre, amelynek egyik fő kiváltója a szokásosnál lényegesen több napfényes óra volt. (**13. ábra**)

Tekintettel arra a körülményre, hogy a csapadék jellemzően nagyobb mennyiségekben és meglehetősen intenzitással hullott, az amúgy is szűkmarkúan adagolt drága műtrágyák a mélyebb rétegekbe mosódhattak, vagy az erózióval eltávoztak a kiadagolás helyéről.

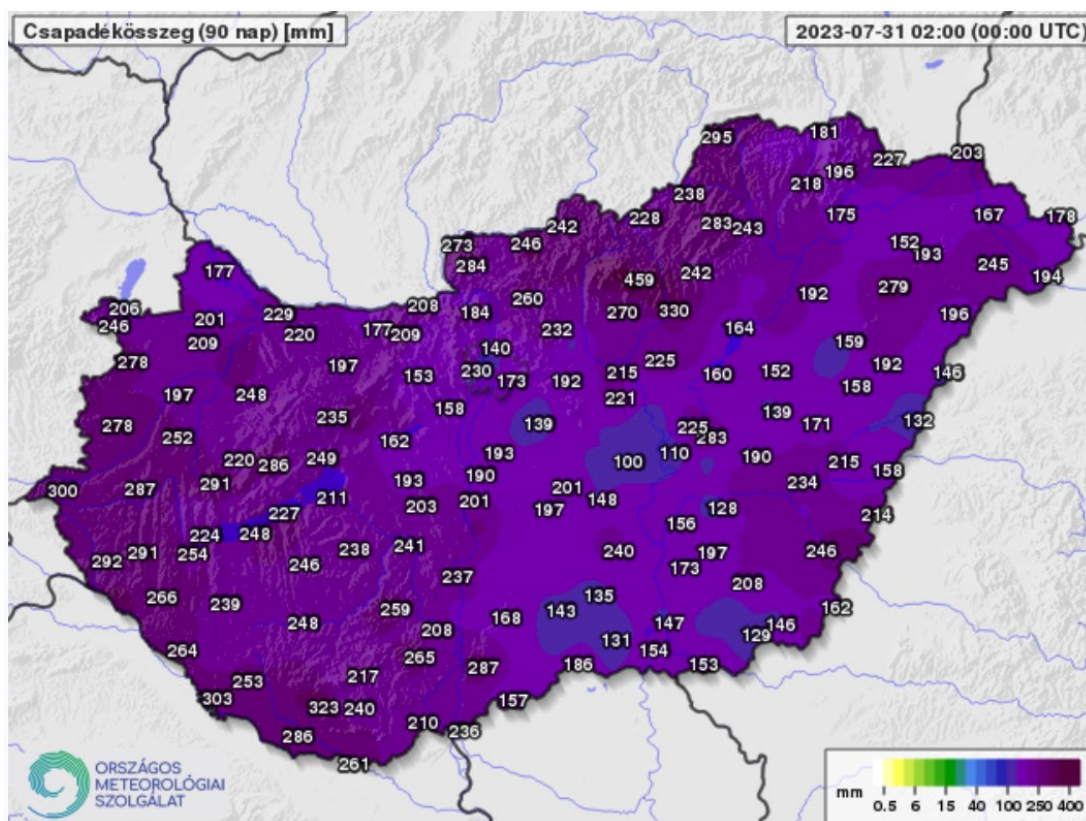
A kukorica érését részben a területek zömének későbbi vetése eleve kinyújtja. A késés másik oka a hűvösebb időjárás következtében tapasztalható vontatottabb hőösszeg (GDD, Növekedési Foknap) halmozódás játszik közre. (**10. ábra, 11. ábra**) Várható, hogy ez jelentősen megnöveli a szárítási költségeket. Tapasztalatok szerint „nem jön be” a betakarítás elhúzásába vetett remény, mert a szemnedvesség nem csökken a várt mértékben, viszont a hidegebb levegő felmelegítése többbe kerülhet, mint az elért nedvesség csökkenésből eredő megtakarítás.

A gyapottok bagolylepke és a kukoricamolylepke fellépését és a kukorica legérzékenyebb fázisában (virágzás, magkötés, tejes állapot kezdeti szakasza) kialakuló nagyobb gradációjának kialakulását valószínűleg az áprilisi hűvös-csapadékos időjárás gátolta. A gyapottok bagolylepke telelési és vándorlási útvonalában (Földközi tenger környéke, Balkán félsziget) hasonló volt az időjárás, így a vándorlás kisebb tömegben, később indult (forrás: dr. Szeőke Kálmánnal folytatott rovarügyi témájú levelezések). A kukoricamolylepke esetében – jóllehet a téli fagy nem ártott neki – az egyre hatékonyabb, betakarítással egyenletes szár-aprítás, az elmúlt évben a kukorica állományok korai megsemmisülése és/vagy betakarítása, amely gátolta az áttelelő lárvaállapot kialakulását. Ugyancsak, az áprilisi időjárás, amely nem kedvezett az áttelelt lárvák bábozódásának, s a megtelepedő parazita gombák gyéríthették a hernyókat, a megjelenés késleltetéséhez és a rajzó állomány csökkenéséhez vezetett. A két kártevő általában, száraz évjáratokban jelentősen hozzájárul a kukorica (szár és cső)

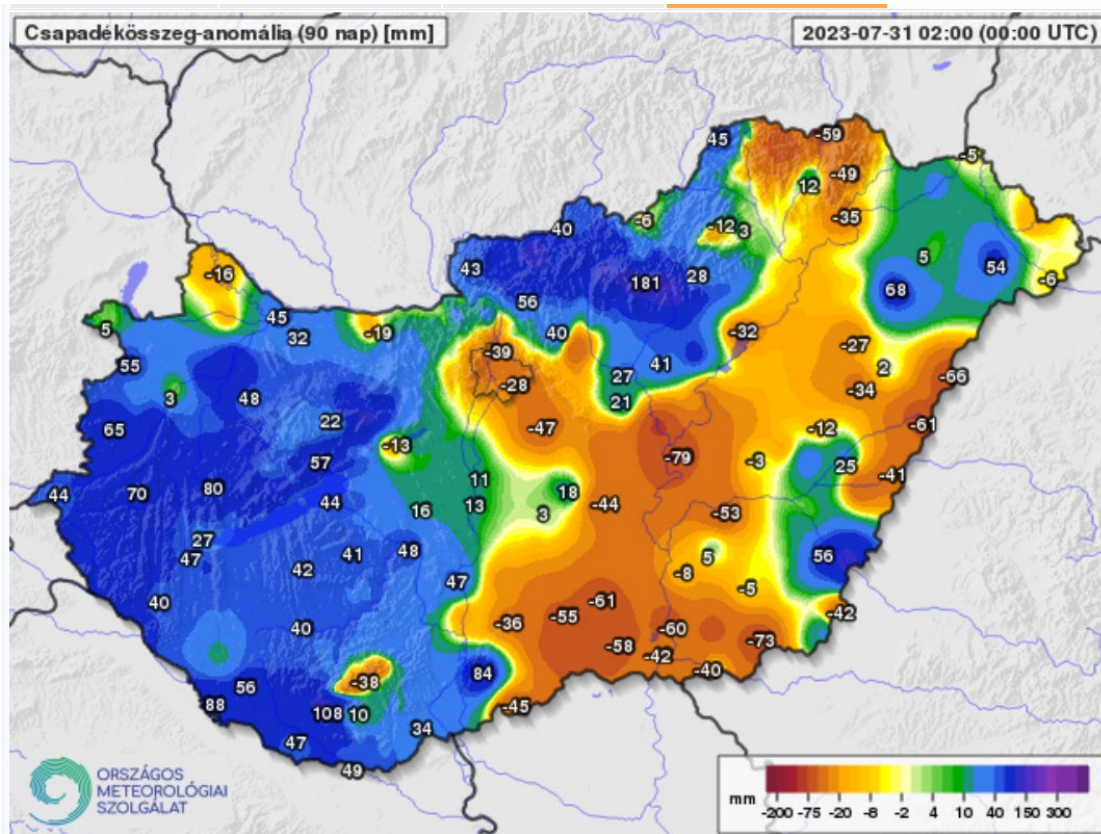
toxinszennyezését előidéző gombás megfertőzéséhez, a gradáció kisebb mértéke és a késés ebből a szempontból kedvezőbb helyzetet teremt. Az általános megállapítás azonban nem jelenti azt, hogy egyes régiók, kukoricatáblák ne lehetnének veszélyben, ezért az esetleges védekezésről folyamatos megfigyeléssel állományonként kel dönten. Figyelmeztető jel, hogy a dudvásszárú kertészeti növényekben és a ruderaliákon (gyomos táblaszelek, utak mente, elhanyagolt üres telkek, építkezések) jelentős számban fordulnak elő, s könnyen áttelepülhetnek, vagy „bejárnak” tojásrakás céljából).

Érdemes még szót ejteni az országos NDVI térképről, amely a nyári (július közepi) állapotot szokatlanul zöldnek tünteti fel. (14. ábra és 15. ábra)

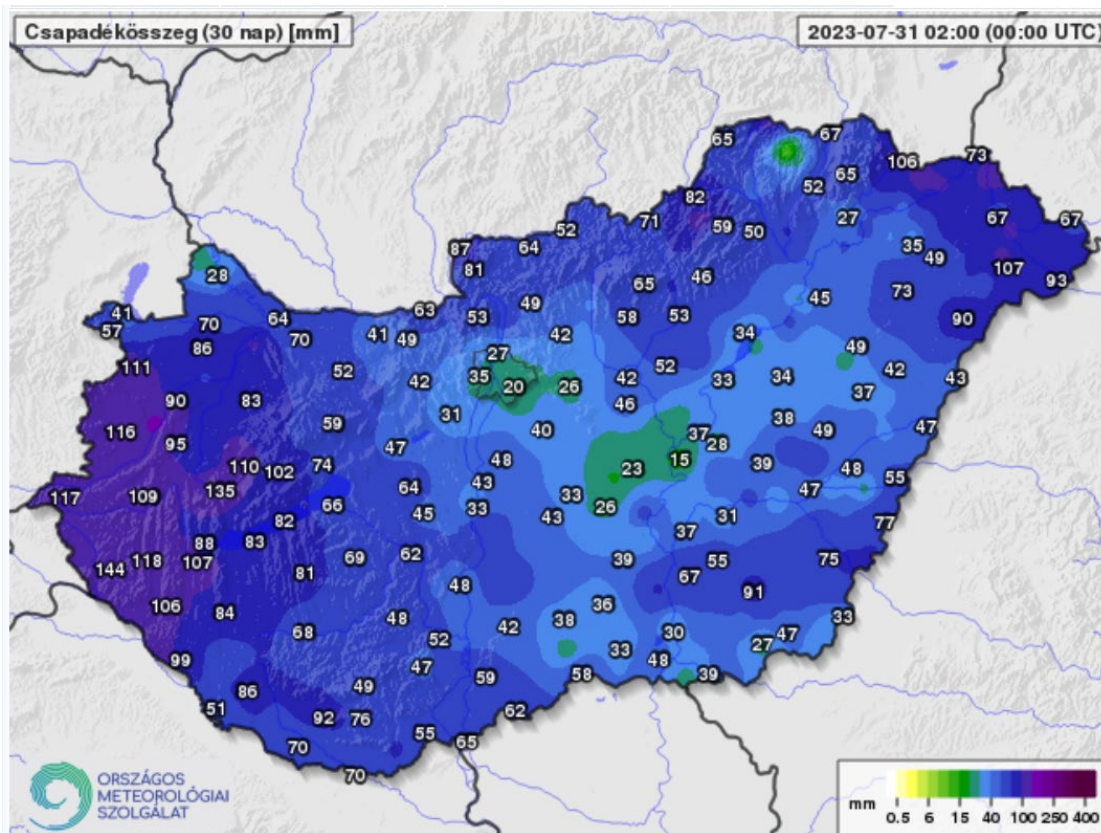
Az itt következő ábrákat az OMSZ-agrometeorológia honlapról képmetszővel készítettem, az eredeti forrás [ITT](#) érhető el.

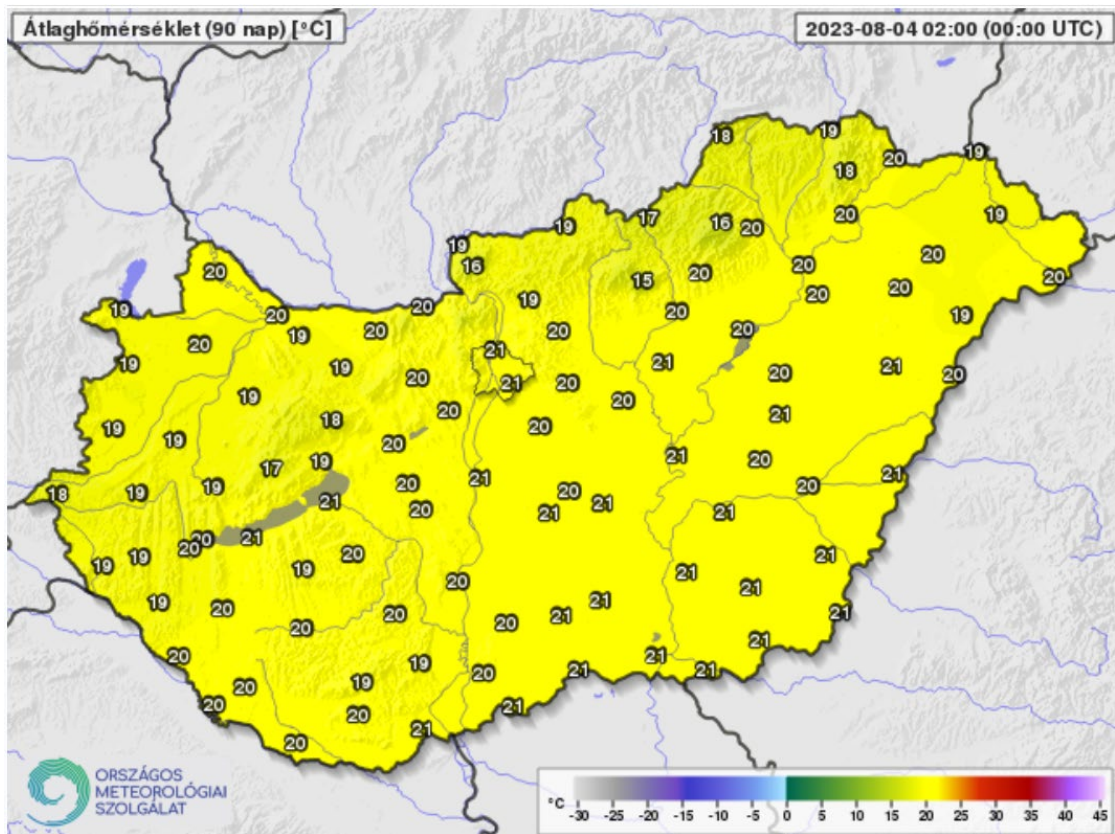
1. ábra: 90 napos csapadékösszeg (május, június, július)

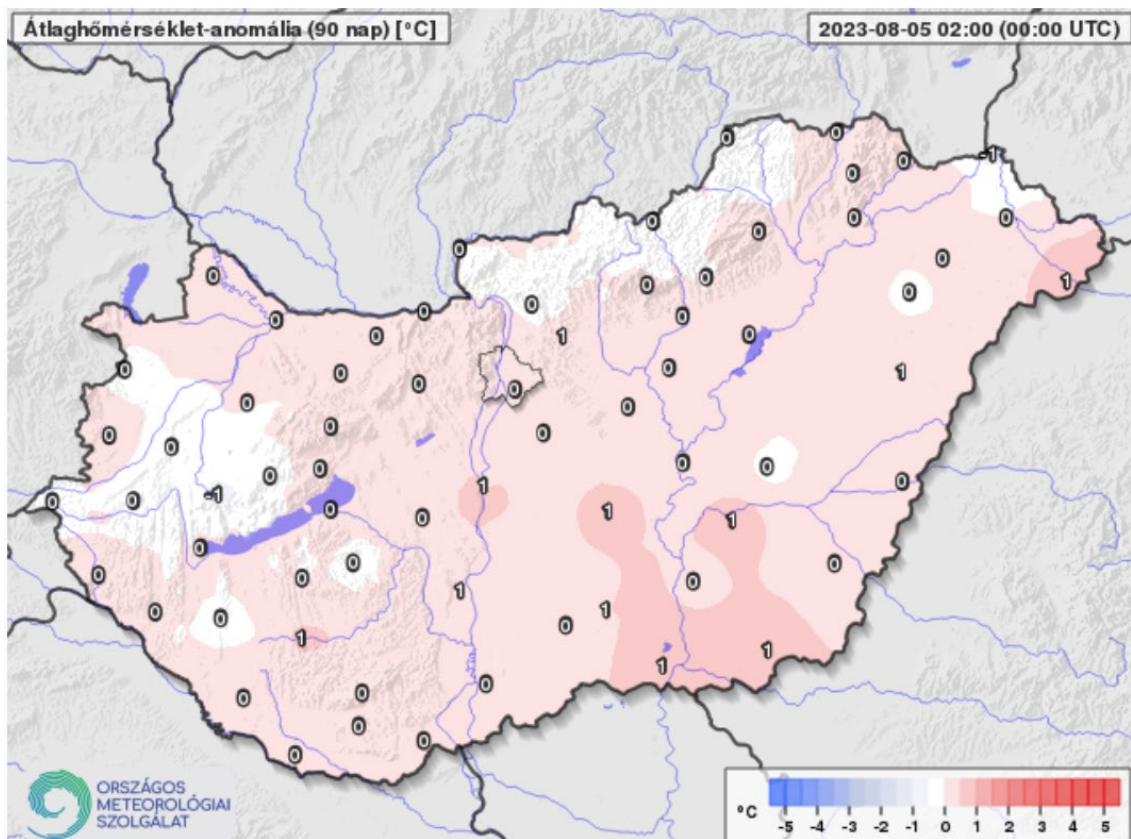
2. ábra: 90 napos csapadékösszeg eltérés a normáltól

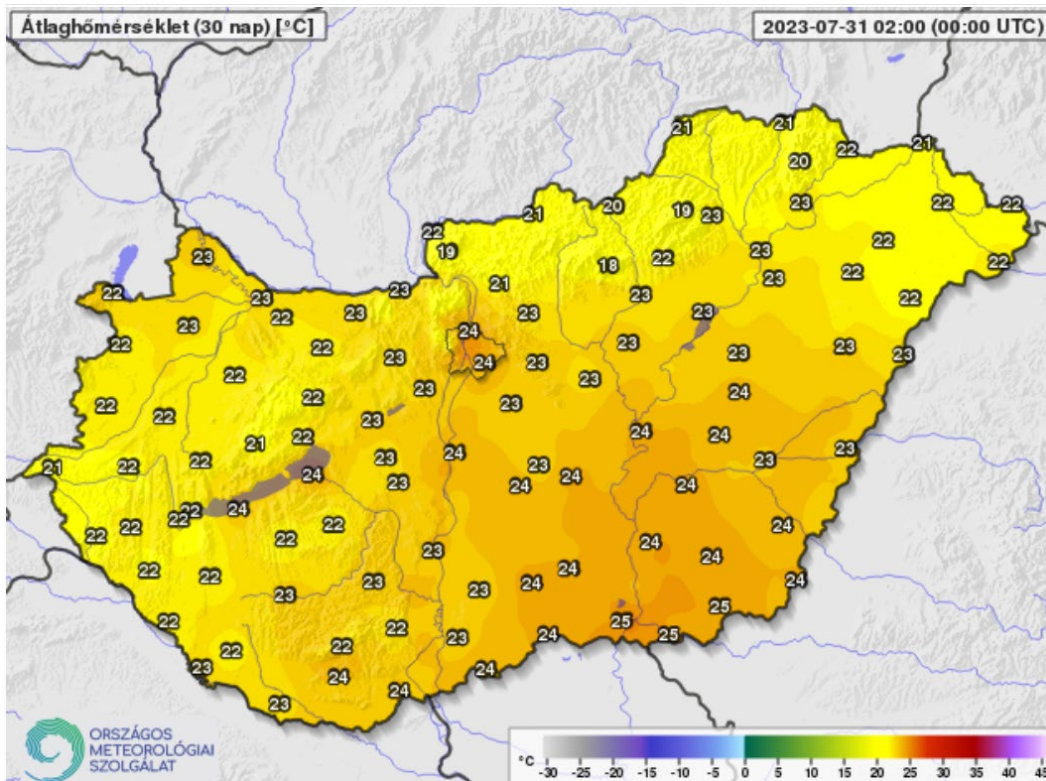
3. ábra: júliusi csapadékösszeg

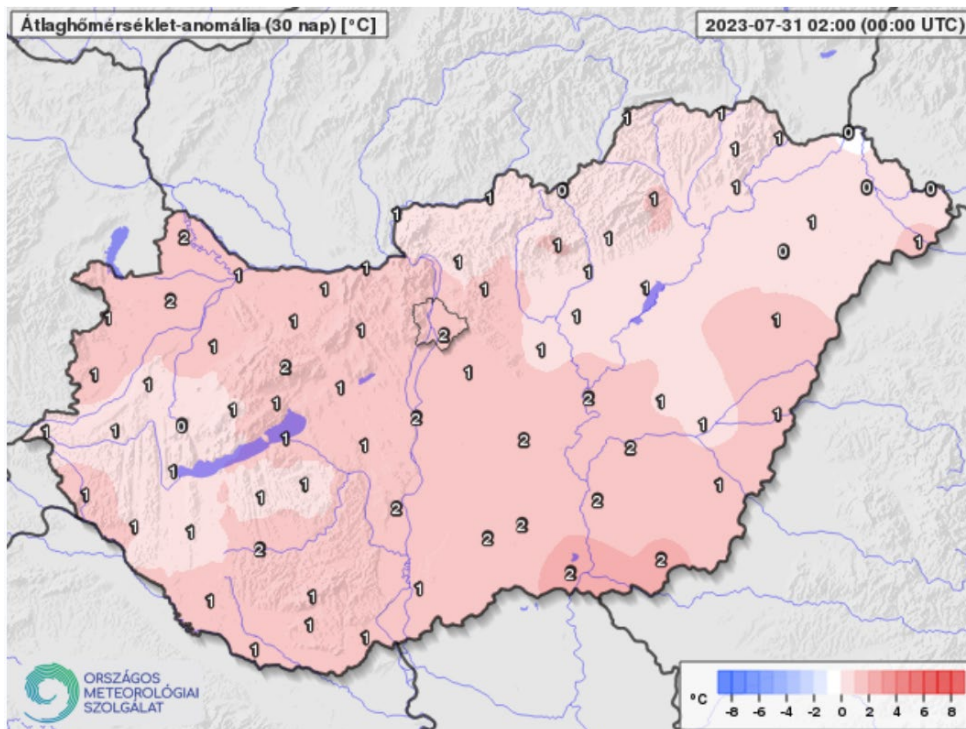
4. ábra: 90 napos átlaghőmérséklet (május, június, július)

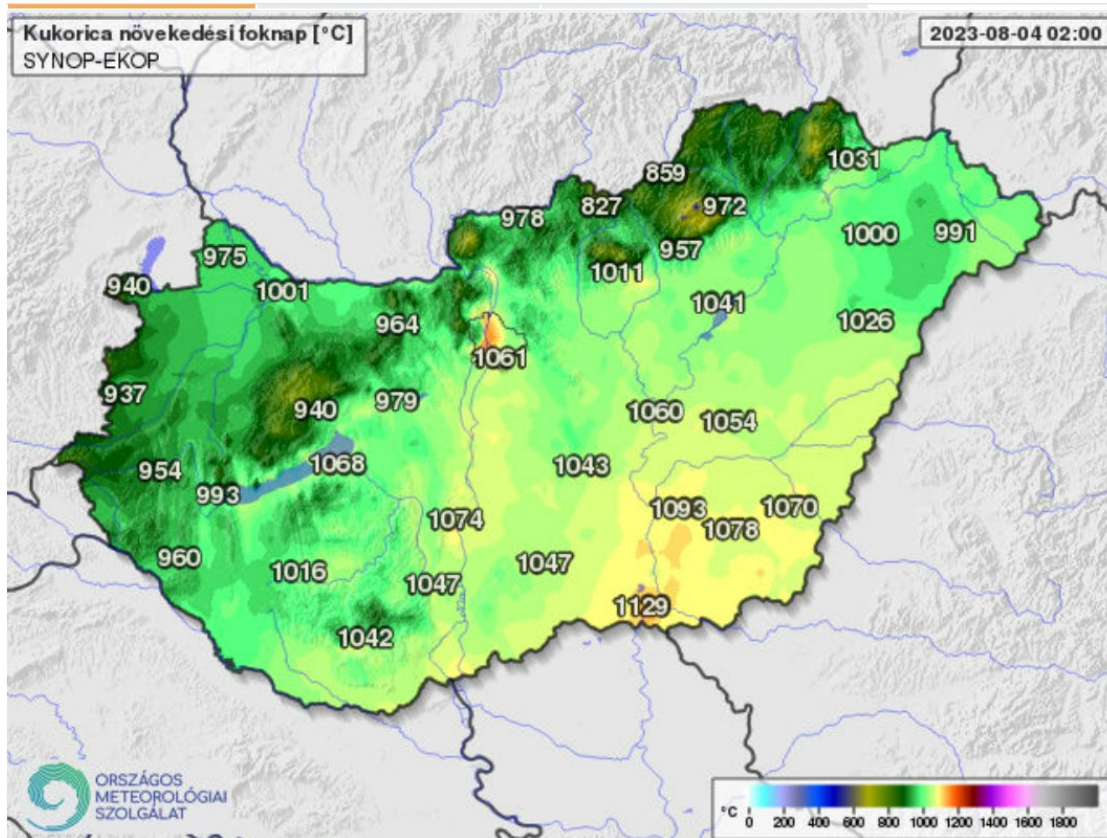
5. ábra: 90 napos átlaghőmérséklet anomália

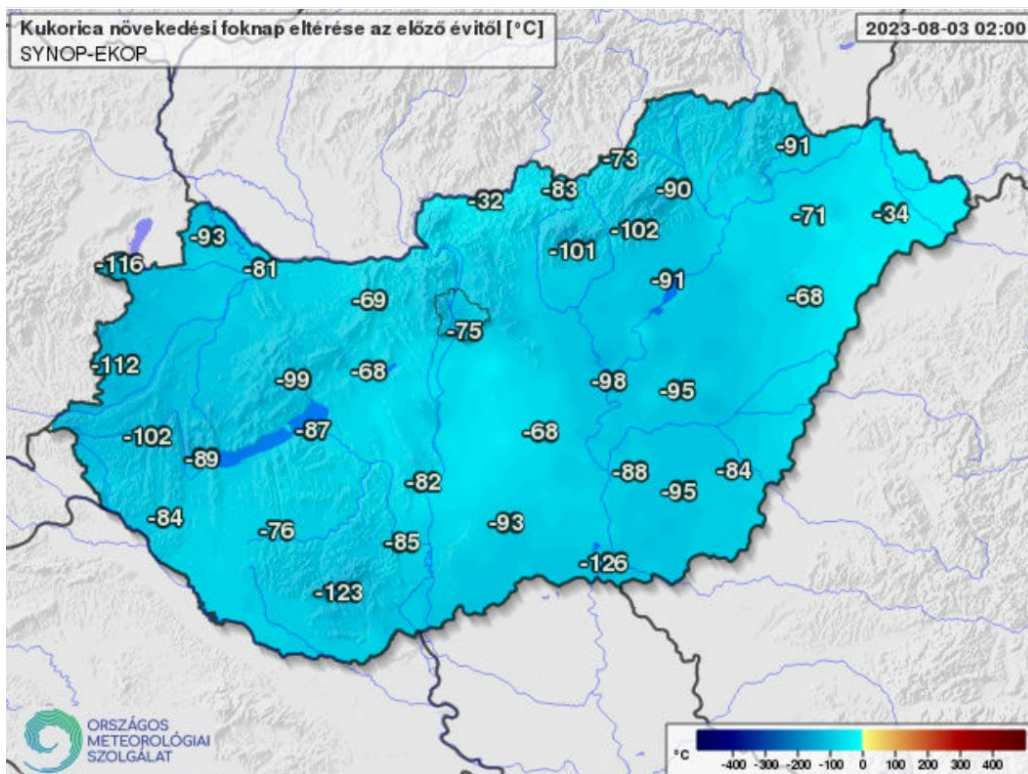
6. ábra: Júliusi átlaghőmérséklet

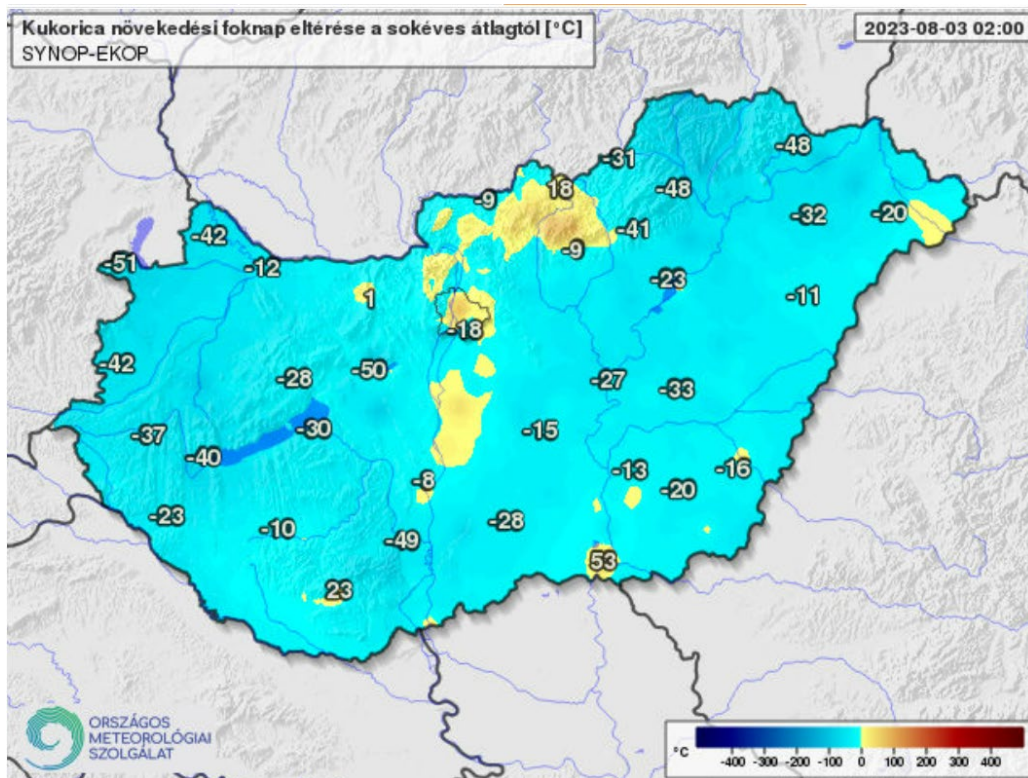
7. ábra: Július havi átlaghőmérséklet eltérés

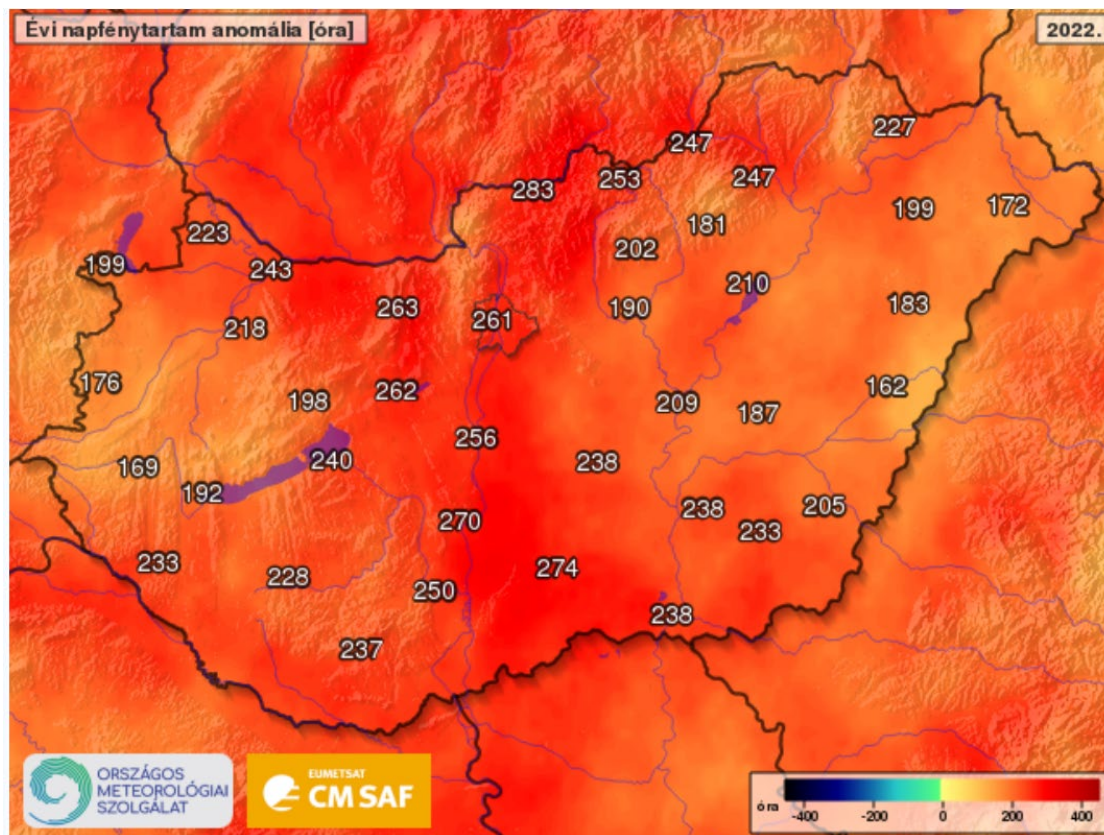
10. ábra: Növekedési foknap (április 1-től)

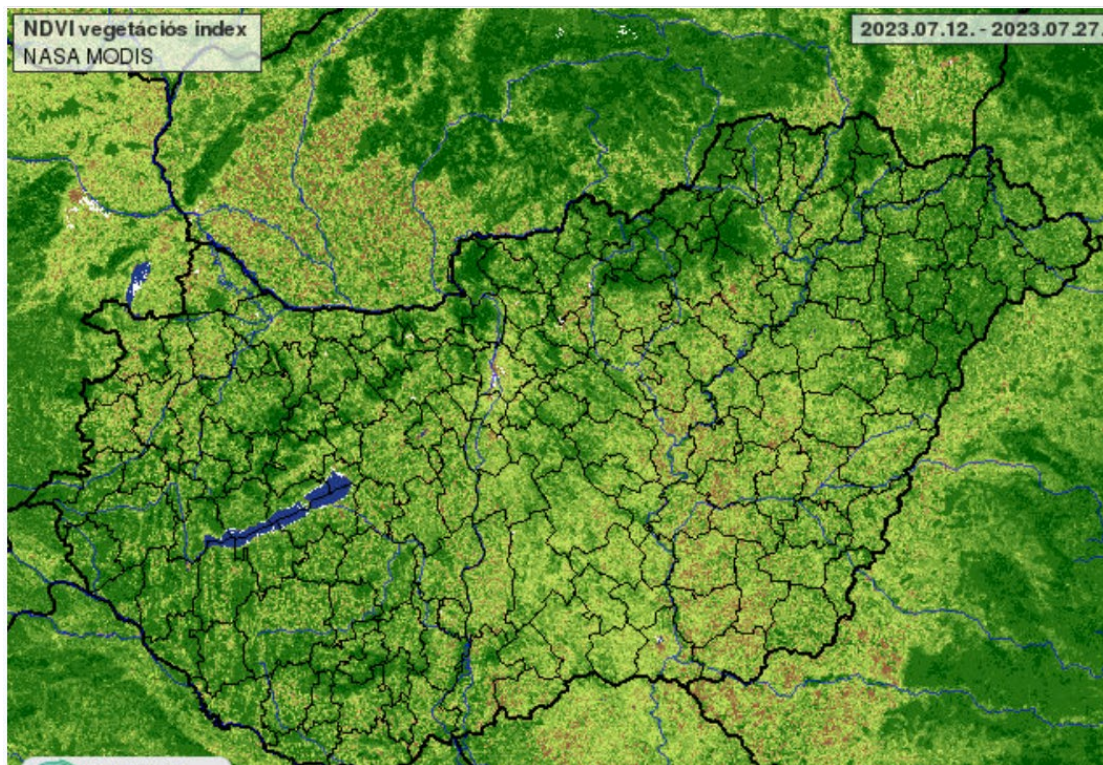
11. ábra: Kukorica növekedési foknap eltérés az előző évtől

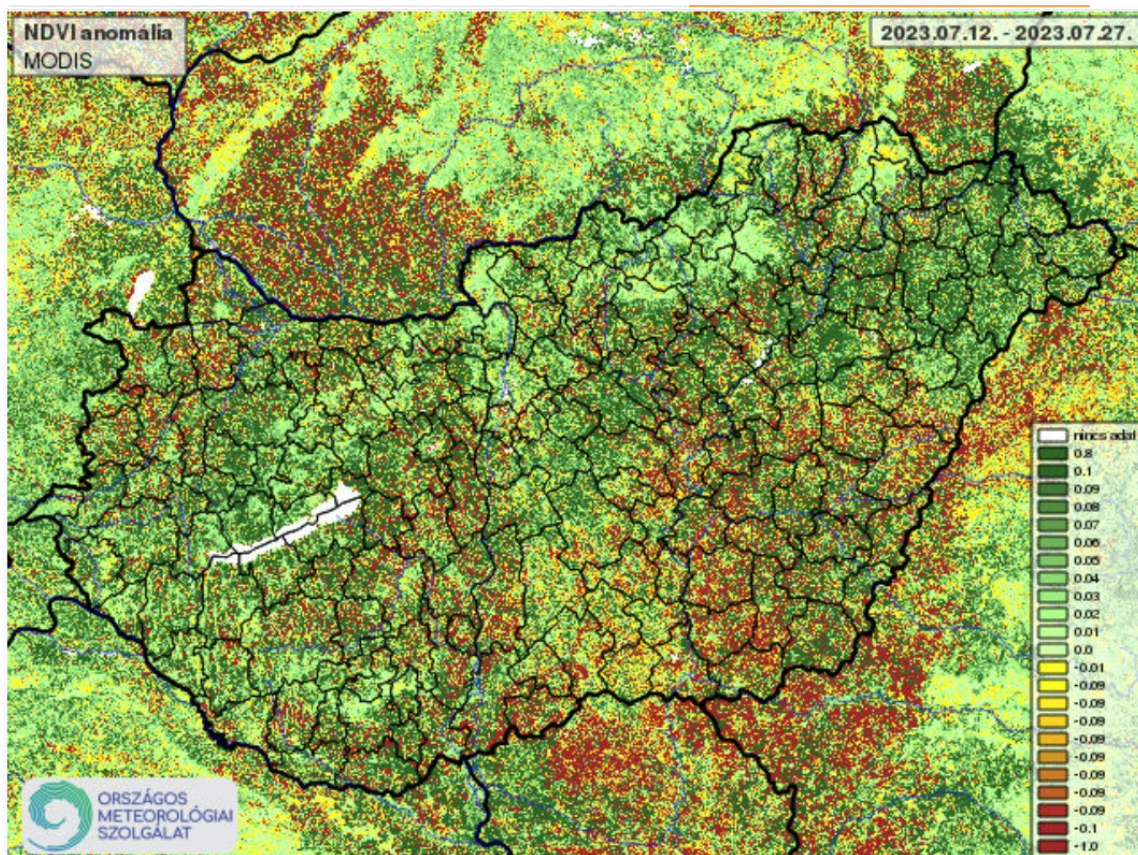
12. ábra: Kukorica növekedési foknap eltérés normáltól, április 1-től

13. ábra: 2022-évi napfénytartam anomália

14. ábra: Magyarország NDVI térképe július 12-én

15. ábra: Magyarország területének NDVI eltéréstérképe július 12-én